

**OHJELMAN
VUOSIRAPORTTI
2010**

Ilmasto- ja ympäristöohjelma

1. OHJELMAN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Toimeenpanon periaatteet

Ilmasto- ja ympäristöohjelman toimeenpanossa on keskeistä kaupunginhallituksen 2.11.2009 hyväksymä toimeenpanosuunnitelma, jossa on määritelty toimeenpanon vastuut ja resurssit. Toimeenpanosuunnitelman toteuttamisesta on aktiivisesti huolehtinut kaupunginjohtajan asettama ohjelman toimeenpanosta ja seurannasta vastaava työryhmä. Kestävän kehityksen budjetointia on käytetty ohjelman keskeisimpien, koko organisaatiota koskevien toimien toteuttamisessa ja investointien määrittelyssä. Lisäksi useat hallintokunnat, liikelaitokset ja konserniyhtiöt ovat aktiivisesti ja osittain omaehtoisesti työskennelleet tärkeäksi koettujen ilmasto-, ympäristö- ja kestävän kehityksen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamiseksi.

Ohjelman toimeenpanoa arvioitaessa on oleellista huomioida, että se sisältää toimenpiteitä, joiden toteuttaminen on määritelty yhden tai useamman hallintokunnan tehtäväksi ja toisaalta toimenpiteitä, joiden toimeenpano koskee koko kaupunkiorganisaatiota tai laajaa osaa siitä. Osa toimenpiteistä toteutetaan myös seudullisessa tai muussa ulkoisessa yhteistyössä. Toimeenpanossa on sovellettu ohjenuorana kaupunginhallituksen 2.11.2009 hyväksymään toimeenpanosuunnitelmaan sisältyviä periaatteita. Nämä toimeenpanon keskeiset kaikkia teemoja koskettavat periaatteet ovat:

- **Synergia.** Toimenpiteet tukevat toisiaan sekä kaupungin kestävään kehitykseen tähtäävän strategian kokonaisuutta.
- **Integraatio.** Ohjelman toimet koskettavat useita hallintokuntia, niitä viedään osaksi hallintokuntien normaalia toimintaa sekä toteutetaan yhdessä sisäisten tai ulkoisten yhteistyökumppaneiden kanssa.
- **Seudullisuus.** Tehokas ilmastosuojelu edellyttää seudullista yhteistoimintaa. Energian tuotantoa ja kulutusta, jätehuoltoa, liikkumista sekä yhdyskuntarakenteen kehittämistä tarkastellaan yhteistyössä seudullisesti.
- **Jatkuva kehittäminen.** Ohjelman toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja ohjelmaa päivitetään vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä pyrkien parantamaan toimintaa ja tuloksia.
- **Verkostoituminen.** Ohjelmaa toteutetaan sisäisesti ja seudullisesti verkostoituen. Osaamista vahvistetaan, kokemuksia jaetaan ja kehittämistyön synergiaa luodaan kansallisen ja kansainvälisen verkostoitumisen avulla.
- **Asiantuntemus.** Ohjelman toteuttamisessa käytetään parasta mahdollista saatavissa olevaa sisäistä ja ulkoista tietoa sekä hyödynnetään kaupunkitutkimusohjelmaa.
- **Taloudellisuus.** Ohjelma vaatii taloudellista panostamista, mutta sen toteuttaminen tuottaa vastaavasti taloudellista säästöä ja pitää yllä luonnon resursseja.
- **Osallistuminen.** Ilmaston- ja ympäristönsuojelu on koko suomalaisen yhteiskunnan keskeinen tavoite. Kaupunki työskentelee yhteistyössä kansalaisyhteiskunnan kanssa luoden aktiivisesti osallistumismahdollisuuksia.

Keskeiset päätökset

Ohjelman toimeenpanoon liittyy useita merkittäviä eri teemoja ohjaavia päätöksiä. Osa päätöksistä on tiettyjen teemojen etenemisen kannalta kriittisiä ja ne on siten asetettu ohjelmatavoitteiksi. Osa päätöksistä liittyy ohjelman toimeenpanon organisoimiseen ja mahdollistamiseen. Päätöksiä on luonnollisesti tehty useilla hallinnon tasoilla ja esimerkiksi yksittäiseen merkittävään investointiin saattaa valmisteluvaiheen kautta liittyä useita päätöksiä. Seuraavassa on esitetty tärkeimmät Ilmasto- ja ympäristöohjelman toimeenpanoon liittyvät päätökset keskittyen pelkästään valtuuston tai hallituksen tasolla tehtyihin päätöksiin sekä toimeenpanon organisoimiseen liittyviin kriittisiin mahdollistaviin päätöksiin.

- **Turun kaupungin ilmasto- ja ympäristöohjelman täytäntöönpano (Kh 2.11.2009 § 576).** Kaupunginhallitus hyväksyi ohjelman toimeenpanosuunnitelman ja lähetti sen hallintokuntiin ja liikelaitoksiin ohjeellisena noudatettavaksi.
- **Turun seudun joukkoliikenne 2020 –selvitys (Kv 14.12.2009 § 278).** Kaupunginvaltuusto teki päätöksen joukkoliikennejärjestelmästä.
- **Turun kaupungin ilmasto- ja ympäristöohjelman 2009-2013 toimeenpanosta ja seurannasta vastaavan työryhmän nimeäminen (Kaupunginjohtaja, päätöspöytäkirja 12.4.2010 § 112).** Kaupunginjohtaja asetti poikkisektoraaalisen työryhmän koordinoimaan ohjelman toteuttamista ja seurantaa sekä tekemään tarvittaessa aloitteita.
- **Turun kaupungin osallistuminen Varsinais-Suomen kestävän kehityksen yhteistyöhön vuosina 2011 – 2014 (Kh 13.9.2010 § 483).** Kaupunginhallitus päätti Turun osallistuvan Varsinais-Suomen kestävän kehityksen ohjelman toteuttamiseen sekä rahoittavan kestävän kehityksen ja energia-asoiden palvelukeskus Valoniaa.
- **Turun kaupungin liittyminen Euroopan kaupunginjohtajien ilmastositoumukseen ”Covenant of Mayors” (Kv 20.9.2010 § 184).** Kaupunginvaltuusto päätti Turun liittyvän ko. sitoumukseen, jonka avulla Euroopan Komissio ja kaupungit yhdessä edistävät kestävästä ilmastopolitiikkaa sekä luovat kestäviä energiasuunnitelmia.
- **Kävelyn ja pyöräilyn kehittämissuunnitelma (Kh 25.10.2010 § 568).** Kaupunginhallitus hyväksyi ohjelman, jonka avulla edistetään kestäviä liikkumismuotoja.
- **Turun kaupungin vuoden 2011 talousarvioehdotus ja vuosien 2011-2014 taloussuunnitelmaehdotus (Kv 29.11.2010 § 224).** Kaupunki asetti talousarvioon koko organisaatiolle sitovia kestävän kehityksen toiminnallisia tavoitteita ja määritteli yli 10 miljoonan euron arvosta kestävän kehityksen investointeja.
- **Kestävän kehityksen budjetin koordinaatio (Talousjohtaja, päätöspöytäkirja 11.4.2011).** Talousjohtaja päätti kestävän kehityksen budjetin koordinaatioon varatun määrärahan käytöstä mahdollistaen talousarviossa asetettujen kestävän kehityksen toimenpiteiden tukemisen käytännössä.

Edellä esitettyjen päätösten lisäksi ohjelman toteuttamiseen liittyviä päätöksiä on tehty myös lauta- ja johtokuntatasoilla sekä konserniyhtiöissä. Merkittäviä päätöksiä on tehty myös osana seudullista yhteistyötä PARAS-hankkeen ohjausryhmässä, kuntakokouksessa ja seudun kunnissa.

2. TOIMINTAYMPÄRISTÖN KUVAUS

Ohjelman energiavoitteiden toteutumiseen ovat vaikuttaneet kaksi viimeistä varsin kylmää ja pitkää talvea, jotka ovat lisänneet lämmityksen tarvetta ja fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Ohjelman laadinnan ja raportoinnin välillä ei ole tapahtunut muita sellaisia merkittäviä toimintaympäristön muutoksia, joilla olisi vielä ollut merkittävää vaikutusta ohjelman tavoitteiden toteutumiseen tai asetettujen tavoitteiden toteuttamismahdollisuuksiin. Eri energialähteiden käyttöön, joukkoliikenteeseen ja muihin ohjelman keskeisiin teemoihin liittyvää valtion ohjausta on kuitenkin syytä jatkuvasti seurata ja panostaa kaupungin edunvalvontaan. Kaupungin on tärkeää omalta osaltaan vaikuttaa kestäväen kehityksen mukaisia ratkaisuja tukevien ohjauskeinojen edistämiseen.

Kokonaisuutena ilmasto- ja ympäristöasioihin liittyvä toimintaympäristö on jatkuvassa muutoksessa. Muutokset liittyvät toisaalta pidempiaikaisiin trendeihin ja toisaalta lyhyempään aikaväliin. Pidempiaikaisia toimintaympäristöön merkittävästi vaikuttavia muutoksia ovat mm. luonnonvarakysymysten aktualisoituminen, ilmastonmuutoksen eteneminen ja Itämeren tilan heikkeneminen. Todennäköisesti lyhyempää vaihtelua edustavat kahden viime vuoden kylmät talvet. Merkityksellisiä lyhyemmän aikavälin muutoksia ovat myös poliittiseen ja taloudelliseen toimintaympäristöön suoraan liittyvät muutokset, kuten seudullisen yhteistyön eteneminen ja siihen liittyvä valtion ohjaus sekä taloudelliset suhdannevaihtelut.

3. TAVOITTEIDEN JA MITTAREIDEN TOTEUTUMAT

Esitettävät raportointitiedot on kerätty Ilmasto- ja ympäristöohjelman toimeenpanosta ja seurannasta vastaavan työryhmän toimesta. Suurin osa ohjelman tavoitteista toteutetaan valikoitujen hallintokuntien ja konserniyhtiöiden toimenpitein. Näistä toimenpiteistä vastaavat tahot ovat edustettuna ohjelmaryhmässä ja ne ovat osallistuneet raportointiin. Toimenpiteiden vastuulliset toteuttajat ja ennakoitujen resurssivaikutukset on selvitetty kaupunginhallituksen 2.11.2009 hyväksymässä Ilmasto- ja ympäristöohjelman tausta, toimeenpano ja seuranta –asiakirjassa.

Osa ohjelman toimenpiteistä kohdistuu koko kaupunkiorganisaatioon. Nämä keskeiset toimenpiteet on koottu kestävän kehityksen budjetoinnin kautta toteutettaviksi ja niihin kuuluvat:

- ekotukihenkilöiden nimeäminen
- päästövähennyssuunnitelmien laatiminen
- energiatehokkuustoimet ja
- kestävän kehityksen mukaiset hankinnat.

Nämä toimet sisältyvät vuoden 2011 talousarviossa kattavasti kaikille hallintokunnille eikä niitä luetella erikseen.

Ohjelman tavoite	Toteutuma 2010 Mittaritulos tai kuvaus
Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen Vähintään 30 % vähenemä/asukas v. 1990 tasosta vuoteen 2020 mennessä ja vähintään 20 % vähenemä kokonaispäästöissä (Kasvener-menetelmällä kulutusperustaisesti laskettuna)	<i>Kasvener-laskenta vuodesta 2010 on meneillään. Vuoden 2007 laskennan mukaan asukaskohtaiset päästöt olivat laskeneet 13 % v. 1990 tasosta ja laskeva trendi näkyi jo v. 2003 laskennassa. CO2-raportin tietojen mukaan päästöt ovat lisääntyneet vuosien 2009 - 2010 aikana (kts. alla "Poikkemat").</i>
Energiätehokkuuden parantaminen 9 % parannus v. 2005 tasosta vuoteen 2016 mennessä (Energiätehokkuussopimus) 20 % parannus v. 2005 tasosta vuoteen 2020 mennessä (EU:n ohjeellinen tavoite)	<i>5,7 % parannus on saavutettu v. 2010 ja käynnistyvä katuväläistuksen uusiminen vie 9 % tavoitteeseen. Jatkotoimien suunnittelu on käynnissä.</i>
Turun kaupungin oma uudisrakentaminen toteutetaan energiatehokkaasti, pääosin matalaenergiarakentamisena ja perusparannuksissa pyritään parantamaan energiatehokkuutta.	A. <i>Tilaliikelaitos ohjeistaa koko suunnittelukenttää matalaenergiaratkaisujen tuottamiseen (uudisrakentaminen)</i> B. <i>Tilaliikelaitos on mukana valtakunnallisessa tutkimushankkeessa, jossa kehitetään realistisia matalaenergiaratkaisuja korjausrakentamiseen</i>
Energiätehokasta rakentamista tukevaa neuvontaa lisätään.	<i>Valonia toteuttaa neuvontahanketta.</i>
Uusiutuvien energialähteiden käytön lisääminen Vähintään 50 % kaukolämmöstä tuotetaan uusiutuvilla v. 2020 mennessä	<i>Vuonna 2010 uusiutuvien osuus oli 28 %, mikä merkitsi pientä laskua aiempaan (kts. alla "Poikkemat").</i>
100 % kaupungin ostamasta sähköstä tuotetaan uusiutuvilla v. 2013	<i>Hankintapäätös tehty 2010</i>

mennessä	100 % kaupungin ostamasta sähköstä tuotetaan uusiutuvilla 1.1.2013 alkaen ja kaupungin sähkönkulutuksen päästöt pienenevät noin 31 000 tonnia (CO2) vuodessa. (Uusiutuvien osuus v. 2009 oli 48,1 prosenttia). Vaikutus kustannuksiin on 50.000-100.000 euroa vuodessa.		
Kestävien liikkumismuotojen käytön edistäminen ja joukkoliikenteen kehittäminen Kevyen ja joukkoliikenteen osuus Turussa on yli 55 % v. 2013 ja yli 66 % v. 2030	<i>Osuus oli 45 % v. 2008</i> (tutkitaan seudullisessa liikennejärjestelmätyössä yhteistyössä VS-liiton kanssa)		
Kaupunki tekee päätöksen kävelyn ja pyöräilyn kehittämisohjelmasta viimeistään v. 2010	Päätös on tehty (Kh 25.10.2010)		
Turun keskustan läpäisevä pyörätieverkosto on valmis v. 2015 Pyöräverkoston rakentamista vauhditetaan ottamalla käyttöön kevyempiä toteutusvaihtoehtoja.	Kiinteistöliikelaitoksen investointilistalla on keskustan pyörätiehankkeita lähivuosille ja Kirjastosillan valmistelu on edennyt. Suunnitteluohjelmassa 2011 on yhteys Puutarhakatu–Tuureporinkatu.		
Joukkoliikenteen matkamäärä kasvaa noin 2 % vuodessa	v. 2010 kasvu 2,3 % verrattuna edelliseen vuoteen		
Seudullinen joukkoliikenneorganisaatio toimii 2012	Edennyt hyvin osana PARAS-yhteistyötä		
Joukkoliikenne nopeutuu suhteessa henkilöautoliikenteeseen	Nopeutustoimet esitetään Runkolinjaston kehittämisohjelman valmistelussa.		
Joukkoliikenne-etuuksien (liikennevalot ja kaistat) toteutus tehostuu 2010 alkaen	Ympäristö- ja kaavoitusviraston suunnittelutoimisto valmistelee muutamaa kohdetta ja konsulttityönä		

	teetetään laajempaa selvitystä																	
Joukkoliikenteen runkolinjasto on toteutettu kokonaisuudessaan vuoteen 2020 mennessä	Etenee. (Runkolinjaston kehittämisohjelman laadinnassa valmistellaan runkolinjaston toteuttamiseen kuuluvat toimet vuosille 2012 – 2020.)																	
Kaupunki tekee päätöksen joukkoliikennejärjestelmästä v.2010	<i>Päätös on tehty (KV 14.12.2009)</i>																	
Ensimmäiset runkolinjat toimivat 2011	Linjat 18 (Runosmäki-Ktori-Harittu) ja 28 (Kohmo-Ktori-Länsinummi) aloittavat runkolinjoina syksyllä 2011.																	
Liikenneturvallisuus paranee ja loukkaantuneiden määrä vähenee noin 2,5 %:ia vuodessa	Vähennemä 2010 oli -1,2 % ja 2009 -14,6 %. <table border="1"> <tr> <td>2010</td> <td>242</td> <td>-1,2 %</td> </tr> <tr> <td>2009</td> <td>245</td> <td>-14,6 %</td> </tr> <tr> <td>2008</td> <td>287</td> <td>-13,6 %</td> </tr> <tr> <td>2007</td> <td>332</td> <td>26,2 %</td> </tr> <tr> <td>2006</td> <td>263</td> <td></td> </tr> </table>	2010	242	-1,2 %	2009	245	-14,6 %	2008	287	-13,6 %	2007	332	26,2 %	2006	263			
2010	242	-1,2 %																
2009	245	-14,6 %																
2008	287	-13,6 %																
2007	332	26,2 %																
2006	263																	
Kestävät hankinnat ja logistiikka Kestävän kehityksen kriteerit huomioidaan kaikissa kaupungin tarjouspyynnöissä v. 2013 (välitavoite 80 % v. 2011)	Vuonna 2010 kriteerit huomioitiin 70 prosentissa Hankinta- ja logistiikkakeskuksen suorittamista tarjouspyynnöistä (50 % vuonna 2009). Erillishankintojen osalta koko kaupungin tilanne ei ole tiedossa.																	
Kaupungin sisäiset kuljetukset vähenevät 10 % vuodesta 2008 vuoteen 2013 mennessä	Edetään kohti tavoitetta. Sisäinen postinjakelu keskitetty.																	
Jätehuollon ilmastovaikutusten vähentäminen Kaatopaikalle päätyy alle 10 % yhdyskuntajätteestä vuonna 2016	Osuus oli 11-12 % vuonna 2010 (ennakkotieto).																	
Kaupunki vähentää vaikutuksiaan vesien tilaan Haja-asutusalueen jätevesipäästöt pienenevät	Etenee hankkeiden kautta.																	

Hulevesien aiheuttama kuormitus vähenee	Etenee kohti tavoitetta.
Keskistetty jätevedenpuhdistus toimii tuloksellisesti	Tavoite toteutunut.
Mereen Aurajoen kautta tuleva kuormitus vähenee (yhteistoimin)	Auran puhdistamon liittäminen Kakolan puhdistamoon vuonna 2012 suunnitteilla. Aurajoen fosforisieppari on taloudellisesti teknisessä selvityksessä.
Luonnon monimuotoisuuden edistäminen Kaupungin alueella sijaitsevat arvokkaat luontokohteet on rauhoitettu kattavasti v. 2013 mennessä	Kaavoissa SL-merkinnällä varustettujen alueiden arviointi on käynnissä, uusia rauhoitusesityksiä ei ole vielä tehty.
Ympäristöosaamisen ja -vastuullisuuden lisääminen Päiväkodeista ja oppilaitoksista 30 %:lla on vihreä lippu tai muu ulkoinen tunnus kestävän kehityksen työstä v. 2013	Vihreä lippu on 5 päiväkodilla ja 5 koululla.
Kaikkien hallintokuntien yksiköihin, liikelaitoksiin ja konserniyhtiöihin osoitetaan vähintään yksi ekotukihenkilö v. 2013 mennessä.	Asetettu sitovaksi tavoitteeksi vuoden 2011 talousarviossa.

Analyysi olennaisimmista poikkeamista tavoitteiden toteutumisessa:

Poikkeamat	Analyysi poikkeamasta
<i>Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen: ohjelmakaudella päästöt ovat CO2-raportin tietojen mukaan lisääntyneet.</i>	Ohjelmakauden kahtena ensimmäisenä vuotena lämmityksen ja sähkönkulutuksen päästöt ovat kylmien talvien johdosta lisääntyneet. Muun muassa Pohjois-Atlantin Oskillaatio (NAO) vaikuttaa Turun talvilämpötiloihin, eikä ilmiön pysyvyyttä pystytä ennustamaan. Lämmityksen osuus kasvihuonekaasupäästöissä on huomattava.
<i>Uusiutuvien energialähteiden käytön lisääminen: uusiutuvien energialähteiden osuus kaukolämmön tuotannossa on laskenut alle 30 %:iin.</i>	Kylmien talvien vuoksi öljyllä toimivien kaukolämmön huippulaitosten käyttö on lisääntynyt.
<i>Poikkeama n</i>	

4. KOKONAISARVIO OHJELMAN EDISTYMISESTÄ

Ilmasto- ja ympäristöohjelman toteuttaminen on kokonaisuutena edennyt pääosin hyvin ja tavoitteet ovat toteutumassa ohjelmassa asetetun aikataulun mukaisesti. Keskeisimpiä saavutettuja tuloksia ja kehitysuria ovat seuraavat.

- Kaukolämmöstä tuotetaan nyt uusiutuvilla vajaa kolmannes ja vuoteen 2020 mennessä vähintään puolet.
- Energiatehokkuutta on parannettu 6 % ja suunnitelluin toimin edetään kohti tavoitteita (9 % 2016 ja 20 % 2020).
- Kaikki kaupungin ostama sähkö on 2010 tehdyn kilpailutuksen ja hankintapäätöksen mukaisesti uusiutuvista energialähteistä tuotettua 1.1.2013 alkaen.
- Joukkoliikenteen käyttö kasvaa (lisäys 2,3 % vuonna 2010) ja sitä kehitetään.
- Kävelyn ja pyöräilyn kehittämisohjelmaa toteutetaan.
- Kestävän kehityksen kriteereitä sovellettiin 70 % hankinnoista vuonna 2010 ja osuus kasvaa.
- Kestävän kehityksen budjetointi sisältyy vuoden 2011 talousarvioon ja siihen kuuluvien investointien arvo ylittää 10 miljoonaa euroa.
- Jätehuollon, vesiensuojelun ja luonnon monimuotoisuuden tavoitteet ovat pääosin toteutumassa aikataulun mukaisesti.
- Seudullisen yhteistyön kautta käsitellään muun muassa yhdyskuntarakenteen kehittämistä (hajautumisen ehkäisy ja autoriippuvuuden vähentäminen).

Tavoitteiden toteutuminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että ohjelmassa ja sen toteuttamisessa ei olisi puutteita. Jo ohjelman valmisteluvaiheessa pyydetyissä asiantuntijalausunnoissa kiinnitettiin huomiota kansalaisten ja sidosryhmien osallistumisen ja aktivoinnin merkitykseen sekä tähän liittyvään viestintään. Toisena suurena asiana kiinnitettiin huomiota ilmasto- ja ympäristöhaasteiden tuottamien uusien elinkeinoelämän mahdollisuuksien määrätietoisempaan hyödyntämiseen. Kumpaankaan puutteeseen ei ole vielä riittävästi kyetty kiinnittämään huomiota, mutta haasteet on tiedostettu jsekä ohjelmatyöryhmässä että muiden toimijoiden keskuudessa (esim. Tsek ja Valonia).

Elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja uusia mahdollisuuksia julkis-yksityisiin kumppanuuksiin on käsitelty myös yhdessä Maailman liike-elämän kestävän kehityksen neuvoston ”Urban Infrastructure Initiative” –hankkeen ja siihen osallistuvien yritysten (mm. Siemens, GDF Suez, Toyota, TNT, UTC, Acciona) kanssa. Tämän yhteistyön tuloksista koottu raportti suosituksineen luovutetaan Turun kaupungille alkusyksystä 2011.

Ilmasto- ja ympäristöohjelman tavoitteiden ja toimenpiteiden suunnittelua sekä toteutusta on ohjelman laatimisesta alkaen ohjannut vaikuttavuus ilmaston- ja ympäristönsuojelun näkökulmista.

Kestävän kehityksen budjetoinnin avulla ohjattujen poikkisektoraalisten toimenpiteiden tukemiseksi on vuoden 2011 talousarviossa määräraha. Talousjohtajan 11.4.2011 tekemän päätöksen perusteella kyseinen määräraha ohjattiin käyttöön ja toimenpiteiden tuki käynnistettiin. Kestävän kehityksen budjetoinnin hankejohtaja on aloittanut työskentelynsä huhtikuussa ja ensimmäinen hallintokunnille ja liikelaitoksille suunnattu informaatiotilaisuus järjestetään 19.5. Päästövähennyssuunnitelmien laatimista ja ekotukihenkilöiden toimintaa tuetaan koulutuksella ja ohjauksella.

Ilmasto- ja ympäristöohjelman toimeenpanosta ja seurannasta vastaava työryhmä teki kestävän kehityksen budjetoinnin kehittämistä ja koordinaatiosta aloitteen kokouksessaan 19.11.2010. Aloitteeseen sisältyy kestävän kehityksen budjetoinnin kehittämissuunnitelma, jota toteuttamalla kaupunkiorganisaation toimintaa voidaan jatkossa entistä tehokkaammin ohjata ohjelmatavoitteiden toteuttamiseen.

5. MUUTOSEHDOTUKSET

Ilmasto- ja ympäristöohjelmaan ei tässä vaiheessa esitetä muutoksia. Ohjelman toimeenpanosta ja seurannasta vastaava työryhmä on käsitellyt kokouksissaan seuraavia ohjelman kehittämistarpeita:

- osallistumisjärjestelmän kehittäminen kansalaisten ja sidosryhmien aktivoimiseksi ilmasto- ja ympäristötyöhön
- ympäristö- ja ilmastohaasteisiin vastaavan elinkeinotoiminnan kehittäminen
- kestävän kehityksen budjetoinnin kehittäminen edelleen
- uusiutuvien energialähteiden osuutta koskevan tavoitteen korottaminen kaukolämmön tuotannossa
- Euroopan kaupunginjohtajien ilmastositoumuksen mukaisen kestävän energian toimintasuunnitelman luominen Ilmasto- ja ympäristöohjelman tausta, toimeenpano ja seuranta -asiakirjan pohjalta (Turun tulisi vuoden 2011 loppuun mennessä raportoida omista toimenpidesuunnitelmistaan).

Työryhmä jatkaa näiden aiheiden käsittelyä ja saattaa tehdä niihin liittyviä aloitteita harkittavaksi päätöksenteon valmisteluun. Oman organisaation ohjaamisen osalta on erittäin tärkeää, että kestävän kehityksen budjetoinnin kehittämisprosessia jatketaan ja sille varataan riittävä resursointi strategisen ohjelmakauden 2009 – 2013 loppuun asti.